

Opiskeluhoitosuunnitelma

Raision kaupunki | Sivistyslautakunta 13.6.2023

Voimaan 1.8.2023

raisio

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	2
1. OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA OPISKELUHUOLTOPALVELUT	3
1.1. Opiskeluhoitopalveluiden kokonaistarve.....	4
1.2. Opiskeluhoollon palvelut Raisiossa	6
1.2.1. Psykologipalvelut	6
1.2.2. Kuraattoripalvelut	7
1.2.3. Terveystoimintapalvelut.....	8
2. YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO	9
2.1. Tiedonkeruut, tutkimukset ja kyselyt.....	9
2.2. Opiskeluhoitoyhdistykset	10
2.3. Moniammatilliset toimijat osana yhteisöllistä opiskeluhoitoa	10
2.4. Läsnäolon vahvistaminen, poissaolojen seuranta ja niihin puuttuminen	12
2.5. Ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö.....	13
2.6. Opiskeluympäristöjen turvallisuus.....	14
2.7. Muu yhteisöllistä opiskeluhoitoa tukeva toiminta	16
3. YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO	19
3.1. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen.....	19
3.2. Opiskeluhoitokertomukset.....	19
4. YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN ERI TAHOJEN KANSSA	21
4.1. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa	21
4.2. Yhteistyö monialaisten toimijoiden kanssa	21
4.3. Yhteistyö opiskelijoiden ja hoitajien kanssa	22
5. SUUNNITELMAT OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI	23
5.1. Kiusaaminen	23
5.2. Syrjintä	24
5.3. Häirintä.....	24
5.4. Väkivalta	25
5.5. Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa	26

JOHDANTO

Opiskeluhuollon järjestäminen siirtyi koulu-, oppilaitos- ja kuntatasolta hyvinvointialueille lakimuutoksen 1.1.2023 johdosta. Raisio muodostaa Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (VarHa) yhdessä 26 muun lähikunnan kanssa.

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhuollon tavoitteena on edistää oppimisympäristön turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana **yhteisöllisenä opiskeluhoitona**. Tämän lisäksi opiskelijoilla on lakisääteinen oikeus **yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon**, joka käsittää psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut.

Opiskeluhoitoa toteutetaan opetustoimen, sekä sosiaali- ja terveystoimen moniammatillisena, suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa sekä tarvittaessa myös muiden yhteistyötahojen tuella.

Tämä opiskeluhoitosuunnitelma on laadittu opiskeluhoollon toteuttamisen, arvioinnin ja kehittämisen tueksi. Suunnitelma on laadittu kuntatasolla yhdessä opetustoimen, varhaiskasvatuksen sekä terveys- ja sosiaalitoimen kanssa.

Tämä suunnitelma sisältää Raision **esi- ja perusopetuksen sekä lukion** opiskeluhoollon kokonaisuuden. Tässä suunnitelmassa käytetään pääasiallisesti nimitystä opiskelija myös esiopetuksessa olevasta lapsesta ja perusopetuksen oppilaasta. Myös esiopetusyksiköistä (päiväkodeista) ja kouluista käytetään nimitystä oppilaitos.

Paikallisella tasolla tätä suunnitelmaa ohjaavat mm. seuraavat asiakirjat:

- Raision kaupungin kuntastrategia
- Raision kaupungin lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Oppilaitosten Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat
- Raision perusopetuksen opetussuunnitelma (2016)
- Raision esiopetuksen opetussuunnitelma (2016)
- Raision lukion opetussuunnitelma (2021)
- Lasten ja nuorten Hyvinvoinnin vuosikellot
- Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelma
- Kiusaamisen ja väkivallan ehkäisemisen kouluissa - suunnitelma
- Oppilaitosten kriisi- ja pelastussuunnitelmat
- Kotouttamisohjelma 2022-2025

1. OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA OPISKELUHUOLTOPALVELUT

Koulujen, oppilaitosten ja opiskelijoiden arjessa toteutuva opiskeluhoito muodostuu kokonaisuudesta, jossa järjestämisvastuu kuuluu sekä koulutuksen järjestäjälle että alueelliselle hyvinvointialueelle (VarHa). Nämä yhdessä muodostavat opiskeluhoillon ohjausryhmän, joka toimii hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien yhteistyöelimenä.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitoryhmä muodostuu monialaisesta opiskeluhoillon ohjausryhmästä sekä oppilaitoskohtaisista monialaisista opiskeluhoitoryhmistä.

Opiskeluhoillon toteuttamisen tavoista vastaa kukin oppilaitos sekä yhteisöllisen että yksilökohtaisen opiskeluhoillon osalta oppilaitoskohtaisesti, huomioiden lain määräämät edellytykset.

Opiskelijalla on halutessaan oikeus saada opiskeluhoillon psykologin, kuraattorin tai kouluterveydenhuollon palveluita opiskelun ja koulunkäynnin tueksi.

Opiskeluhoillon kuraattorin ja psykologin henkilöstömitoitukset ovat sitovia ja lakisääteisiä. Yhtä kuraattoria kohden saa olla enintään 670 opiskelijaa ja psykologia kohden 780 opiskelijaa.

Opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalvelujen on oltava opiskelijoiden helposti saavutettavissa ja palvelut on ensisijaisesti järjestettävä oppilaitoksissa.

Psykologi- ja kuraattoripalvelut tulee lain mukaan järjestää määrääjassa. Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija tai opiskelijan huoltaja on tätä pyytänyt, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta. Kiireellisissä tapauksissa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Kiireellisyyden arvioi opiskeluhoillon asiantuntija.

Opiskelijalla on oikeus myös terveydenhuoltolain mukaiseen koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon, jota toteuttavat terveydenhoitajat ja lääkäri. Myös nämä palvelut on järjestettävä ensisijaisesti lähipalveluna niin, että ne ovat opiskelijoiden helposti saavutettavissa.

Henkilöstömitoitukset koulu- ja opiskeluterveydenhuollon osalta ovat suosituksia. Suositusten mukaiset opiskelijamäärät ovat 460 oppilasta yhtä terveydenhoitajaa kohden ja 2100 oppilasta yhtä lääkäriä kohden.

1.1. Opiskeluhoitopalveluiden kokonaistarve

Raision esiopetus käsittää tällä hetkellä 17 esiopetuksen ryhmää 10:ssä eri yksikössä: Hakinmäen päiväkodissa (2 ryhmää), Petäsmäen päiväkodissa (1 ryhmä), Venheenkadun päiväkodissa 2 ryhmää, joista toinen on esiopetuksen integroitu erityisryhmä, Kaanaan päiväkodissa ja koulussa (2 ryhmää), Metsäaron päiväkodissa (1 ryhmä), Ihalan koulussa (3 ryhmää), Konsan koulussa (1 ryhmä), Pasalan päiväkodissa (3 ryhmää, joista 1 toimii Kuloisten koulutiloissa) sekä Leijapuiston päiväkodissa (1 ryhmä), jossa ovat vuorohoitoa tarvitsevat esiopetusikäiset.

Vaikka osa ryhmistä sijaitsee kouluilla, on kaikki esiopetus Raisiossa varhaiskasvatuksen järjestämää opetusta.

Esiopetuksessa opiskelee n. 270 lasta. Heistä muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvia on 40. Esiopetuksen piirissä saa tällä hetkellä erityistä tukea 4 % ja tehostettua tukea 9 % lapsista. Esiopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa työskentelee yhdeksän varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, jotka konsultoivat henkilökuntaa ja antavat osa-aikaista erityisopetusta.

Raisiossa perusopetusta annetaan kuudessa eri alakoulussa, kymmenessä eri kouluyksikössä (Friisilän, Ihalan - Konsan - Krookilan, Kaanaan, Kerttulan - Veitikanraitin, Kuloisten sekä Tahvio-Tikanmaan kouluyksiköissä), yhdessä yläkoulussa (Vaisaaren koulussa) sekä Mylly-Antin koulussa vaativaa erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille.

Raision perusopetuksessa opiskelee syksyllä 2023 arviolta 2409 oppilasta, joista 1552 alakouluissa, 821 yläkoulussa ja 36 Mylly-Antin koulussa.

Esi- ja perusopetuksessa opiskelevista opiskelijoista n. 14%:lla on äidinkielenään jokin muu kuin suomi. Näiden opiskelijoiden opiskelu hoidollisten asioiden hoitaminen vaatii keskimääräistä enemmän aikaa mm. kulttuurisensitiivisen työtteen ja tulkkauksen tarpeen vuoksi.

Perusopetuksen erityisopetuksessa on 12 % opiskelijoista. Heistä erityisluokilla opiskelee n. puolet ja yleisopetukseen integroituina puolet. Tehostetun tuen piirissä on yhteensä 15 % perusopetuksen oppilaista.

Perusopetuksen opiskelijoille tarjotaan tilanteen vaatiessa laaja-alaisten erityisopettajien tai erityisluokanopettajien tukea erityisluokilla. Lisäksi opiskelijat voivat opiskella intensiivisen tuen pienluokalla tai -ryhmissä (ITU) tai joustavan perusopetuksen JOPO-luokalla.

ITU-opetuksella tarkoitetaan intensiivistä oppimisen ja koulunkäynnin tukea, jota toteutetaan kiinteästi sosiaali- ja terveystieteiden sekä erilaisten verkostojen kanssa. ITU-opiskelussa korostuu ennen kaikkea opiskelijoiden psykososiaaliset haasteet.

ITU-opetusta toteutetaan alakouluissa pääsääntöisesti luokkamuotoisesti ja yläkoulussa pienryhmissä, jolloin opiskelijoilla on omat kotiluokkansa, joihin heidän opetustaan integroidaan mahdollisuuksien mukaan. Intensiivisen tuen opiskelijoilla on tarpeen mukaan käytössä erityiset opetusjärjestelyt (POL 18§:n mukaisesti), kuten lyhennetty koulupäivä tai vuosiluokkiin sitomaton opetus (VSOP).

Jopo-opetuksella tarkoitetaan joustavaa perusopetusta, joka on lähtökohdiltaan työelämäpainotteinen (1 koulupäivä/viikko). Opiskelussa hyödynnetään toiminnallisia menetelmiä, työssä oppimista ja erilaisia oppimisympäristöjä sekä yhdistellään oppiainekokonaisuuksia. Jopo-opetusta toteutetaan yhteistyössä sekä paikallisten tahojen kanssa (nuorisopalvelut ja yritykset) että alueellisissa verkostoissa (Jopo-toiminta lähikuntien kanssa). Jopo-toiminnan tavoitteena on oppilaiden motivoiminen oppimistulosten parantamiseksi ja jatko-opintojen saavuttamiseksi.

Perusopetuksessa järjestetään myös **Valmo-opetusta** (Valmistava opetus) maahanmuuttajataustaisille oppilaille. Tämän lisäksi perusopetuksessa annetaan usean oman äidinkielen opetusta. Lukuvuonna 2023-24 oman äidinkielen opetusta annetaan seuraavissa kielissä: albania, arabia, bosnia, kurdi, persia, puola, somali, venäjä, viro ja ukraina.

Perusopetuksessa opetus voidaan järjestää toiminta-alueittain (TOI), mikäli oppilas ei kykene suoriutumaan opinnoistaan edes yksilöllistettyjen oppimäärien avulla. Toiminta-alueita ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot sekä kognitiiviset taidot. Oppilailla on tällöin päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta.

Vaikeasti kehitysvammaisten oppilaiden lisäksi tässä tulevat kyseeseen muutoin vammaiset tai vakavasti sairaat oppilaat. **TOI-opetus** (Toiminta-alueittain toteutettava opetus) on hallinnollisesti Kerttulan koulun ja Mylly-Antin yhteydessä olevaa toimintaa. TOI-opetuksessa toimii 1-2 ryhmää Veitikanraitin tiloissa.

Mylly-Antin koulussa opiskelee 36 vaativan erityisen tuen oppilasta. Oppilaitos tarjoaa opetusta lapsille ja nuorille, joilla on muun muassa kehitysvammaisuutta ja/tai autismin kirjoa ja/tai psykososiaalisen tuen tarvetta. Mylly-Antin koulussa opetus järjestetään myös toiminta-alueittain ja saatavilla on aamu- ja iltapäivähoitoa.

Raisiossa lukio-opetusta tarjoaa yksi lukio, jossa aloittaa arvion mukaan lukuvuoden 2023 alussa 140 opiskelijaa Raisiosta ja sen lähikunnista. Lukion opiskelijamäärä on n. 430 opiskelijaa. Lisäksi lukiolla opiskelee kaksoistutkintoa noin 60 Rasekon (Raision seudun koulutuskuntayhtymän) opiskelijaa.

Erityisen- tai tehostetun tuen tarvitsijoita ei tilastoida lukio-opetuksessa. Lukiossa opiskelee kuitenkin 80 opiskelijaa (18,5 %), joilla äidinkieli on jokin muu kuin suomi. Näistä 55 opiskelijaa on S2-opetuksessa.

1.2. Opiskeluhoollon palvelut Raisiossa

		HTV			
	oppilas- määrä	Terveys- hoitaja	Koulu- lääkäri	Kuraattori	Psykologi
	2409	6,2	1,2	4	3,4
esi- ja alakoulut	1552	4,2	0,95	2,8	2,4
yläkoulut	821	2	0,25	1,2	1
lukio	430	1	0,1	0,6	0,5

Perusopetuksen tulee kattaa kaikki opiskeluhoollon palvelut lain edellyttämällä tavalla. Esiopetuksessa 6-vuotiaiden terveydenhoitajan ja lääkärin tarkastuksista vastaa kouluterveydenhuolto. Samoin esiopetuksen opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut ovat yhteiset perusopetuksen kanssa.

Raision esi- ja perusopetuksessa on tarve neljälle koulupsykologille sekä viidelle koulukuraattorille syksystä 2023 alkaen. Psykologeista yksi toimii kunnassa vastaavana psykologina ja yksi vastaavana kuraattorina, koordinoitujen kuraattori- ja psykologitoimintaa paikallistasolla.

Lukiossa työskentelee yksi koulukuraattori. Toisella asteella psykologipalvelut muodostavat kokonaisuuden, josta ½ yhden psykologin panoksesta on kohdistettu lukiolle. Opiskelijaterveydenhuollosta vastaa yksi terveydenhoitaja ja lääkäri.

Kaikkia opiskeluhoollon ammattilaisia sitoo salassapitovelvollisuus. Kaikki edellä mainitut opiskeluhoollon palvelut perustuvat aina opiskelijan vapaaehtoisuuteen ja suostumukseen. Opiskelijat ohjautuvat asiakkuuteen koulun henkilökunnan, huoltajan, opiskeluhoollon henkilöstön, koulun/oppilaitoksen ulkopuolisten yhteistyötahojen kautta tai oppilaan/opiskelijan omasta aloitteesta.

1.2.1. Psykologipalvelut

Koulupsykologit toimivat lasten ja nuorten koulunkäynnin, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäjinä ja tukevat heidän oppimistaan. Toiminnan tavoitteena on tuoda esiin psykologista tietoa koko oppimisyhteisön tueksi. Koulupsykologin työ on sekä ongelmia ennaltaehkäisevää että korjaavaa työtä. Työotteeseen vaikuttaa opiskelijan ikätaso. Nuorten kanssa painottuu yksilömuotoinen asiakastyö.

Psykologi tuo psykologista tietoutta opiskeluhoollotyöhön oman alansa asiantuntijana sekä yksittäisen opiskelijan että koko yhteisön hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Koulupsykologi

suunnittelee yhteistyössä koulun muiden toimijoiden kanssa koko kouluyhteisön tai -luokkien hyvinvointia tukevia toimenpiteitä.

Psykologin työ sisältää mm. konsultaatiota, oppilaan oppimisvaikeuksien, erilaisten koulunkäyntivaikeuksien ja psyykkisen hyvinvoinnin arviointia sekä tukitoimien suunnittelua ja toteuttamista yhteistyössä opiskelijan lähiverkoston ja tarvittavan viranomaisverkoston kanssa. Koulupsykologit ohjaavat tarvittaessa opiskelijoita ja heidän perheitä koulun ulkopuolisten tukitoimien piiriin.

Vastaava koulupsykologi

Raisiossa vastaava koulupsykologi toimii lasten ja nuorten kehityksen, psyykkisen hyvinvoinnin ja oppimisen psykologian asiantuntijana kouluissa samalla tavoin, kuin muutkin Raision koulupsykologit. Tämän lisäksi vastaava koulupsykologi edustaa koulupsykologeja ja tuo kootusti psykologista asiantuntemusta erilaisiin työryhmiin, joissa käsitellään lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä teemoja. Vastaava koulupsykologi toimii myös psykologitiimin vetäjänä sekä konsultointiapuna haastavissa asiakastilanteissa. Vastaava koulupsykologi kehittää Raision koulupsykologityötä yhteistyössä muiden koulupsykologiensa kanssa mm. pyrkimällä siihen, että koulupsykologityön tekemiselle on Raisiossa asianmukaiset edellytykset.

1.2.2. Kuraattoripalvelut

Koulukuraattorit ovat koulun sosiaalialan asiantuntijoita joiden työn tavoitteena on opiskelijoiden hyvinvoinnin, myönteisen kehityksen, koulunkäynnin ja elämänhallinnan tukeminen. Koulukuraattorit tarjoavat apua, kun lapsella tai nuorella on pulmia esim. koulunkäynnissä, kaverisuhteissa tai muussa omaan elämäänsä ja kehitykseensä liittyvissä asioissa. Kuraattori voi auttaa esimerkiksi seuraavissa asioissa: opiskelu (motivaatio, poissaolot), elämänhallinta (ajankäyttö, vuorokausirytm), ihmissuhteet (perhetilanne, kaverisuhteet, kiusaaminen, yksinäisyys) sekä hyvinvointi ja jaksaminen. Kuraattorit ohjaavat tarvittaessa oppilaita/opiskelijoita ja heidän perheitään ulkopuolisten tukitoimien pariin. Tukitoimien suunnittelua ja toteuttamista tehdään oppilaiden ja heidän läheisverkoston sekä tarvittaessa viranomaisverkoston kanssa. Huoltajat voivat keskustella kuraattorin kanssa kotitilanteesta, sekä koulu- ja kasvatusasioista. Keskustelut koulukuraattorien kanssa ovat luottamuksellisia ja kuraattoreja sitoo vaitiolovelvollisuus.

Vastaava kuraattori

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää sosiaalityöntekijän koulutuksen saaneen opiskeluhuollon vastaavan kuraattorin palveluja jokaisessa koulussa ja oppilaitoksessa. Vastaava kuraattori tarjoaa kouluille ja oppilaitoksille sosiaalityön erityisalan osaamiseen liittyvää konsultaatioapua ja ohjausta. Sosiaalisten ongelmien tunnistaminen ja niihin puuttuminen on tärkeä osa koulun sosiaalityötä. Rakenteellisen sosiaalityön avulla tuodaan tietoa oppilaiden ja perheiden tarpeista, toimenpiteiden vaikutuksista sekä yhteiskunnallisista yhteyksistä. Vastaava kuraattori on kehittämässä oppilaitosten ja kunnan opiskeluhoitoa, toimii kuraattoritiimin vetäjänä ja sosiaalityön asiantuntijana kouluyhteisössä sekä konsultointiapuna haastavissa asiakastilanteissa.

1.2.3. Terveysterveystarvikkeet

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta vastaavat kouluterveydenhoitajat ja lääkärit, jotka toimivat kiinteinä työpareina. Lääkäri osallistuu laajoihin terveystarkastuksiin. Terveysterveystarvikkeet tekee yhteistyötä lääkäreiden kanssa myös yksilökohtaiseen opiskeluhuoltotyöhön liittyvissä asioissa.

Mylly-Antin koulun kouluterveydenhuollon järjestää VSSHP:n lastenneurologinen yksikkö.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon tavoitteena on turvata opiskelijan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin kehitystä, edistää perheen hyvinvointia sekä tukea vanhempia ja huoltajia kasvatustyössä.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon keskeinen tehtävä on seurata lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Tavoitteena on oppilaan erityisen tuen ja tutkimusten varhainen tunnistaminen moniammatillisena yhteistyönä oppilashuollon toimijoiden kanssa. Kouluterveydenhoitoon ei kuulu kuitenkaan vapaa-ajan tapaturmien hoito tai oppilaan sairaanhoito.

Opiskeluterveydenhuollon keskeisinä toimintaperiaatteina ovat opiskelijalähtöisyys, varhainen puuttuminen ja monialainen yhteistyö. Toimintaa ohjaa yksilöllisyys, tasavertaisuus, opiskelijan voimavarojen vahvistaminen ja palvelujen vapaaehtoisuus

Lisäksi opiskelu- ja kouluterveydenhuollon tehtäviin sisältyy kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta.

2. YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO

Yhteisöllinen opiskeluhoito on laaja kokonaisuus, jolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä ja esteettömyyttä.

Yhteisöllisen opiskeluhoiton edistämiseksi ja kehittämiseksi oppilaitosten opiskeluhoitoyhmillä on keskeinen rooli. Siksi oppilaitoksissa tehdään useita eri toimenpiteitä yhteisöllisen opiskeluhoiton edistämiseksi, joita ohjaavat erilaiset tiedonkeruut, tutkimukset ja kyselyt.

2.1. Tiedonkeruut, tutkimukset ja kyselyt

Raision esi- ja perusopetuksessa sekä lukiossa suoritetaan tiedonkeruuta vuosittain monien eri tahojen toimesta. Näistä saatua tietoa hyödynnetään opetuksen, kasvatuksen ja koulutoiminnan suunnittelussa sekä oppilaitosten hyvinvoinnin kehittämisessä. Näistä keskeisimmät kyselyt ovat:

- Koululaisten terveystarkastus (joka toinen vuosi). Kysely järjestetään 4., 5., 8. ja 9. luokkien oppilaille sekä lukion 1. ja 2. vuosiluokan opiskelijoille.
- TEAviisarin terveystarkastus (joka toinen vuosi). Kysely kunnille terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyön tukemiseksi.
- MOVE-mittaukset osana koululiikuntaa (joka vuosi) 5. ja 8. luokille
- KARVI (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus). Kysely esi- ja perusopetukseen oppimistulosten arvioimiseksi ja koulutuksen kehittämiseksi laaja-alaisesti, eri osa-alueisiin kohdennettuna.
- ICILS-tutkimus (International Computer and Information Literacy Study), kansainvälinen monilukutaidon ja ohjelmoinnillisen ajattelun tutkimus
- TIMMS (Trends in International Mathematics and Science Study), 4. ja 8. luokkien matematiikan ja luonnontieteiden arviointitutkimus.
- FUNA (Functional Numeracy Assessment), oppimisvaikeuksien arvioinnin työkalu 3.-9. luokille
- PISA (Programme for International Students Assessment), kansainvälinen oppimistutkimus (joka 3. vuosi)
- Kivakoulu. Valtakunnallinen kiusaamista ehkäisevä ohjelma. Kivakoulun kyselyt oppilaille ja opetushenkilöstölle (vuosittain).
- Liikkuva-koulu. Valtakunnallinen liikkumisen edistämishjelma.
- Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun tutkimustieto.
- Esiopetuksessa aktiivisuusmittarit liikkumisen seurantaan.

Näiden lisäksi Raisiossa otetaan osaa erilaisiin hankkeisiin, joiden tuloksia hyödynnetään oppilaitosten arjessa.

2.2. Opiskeluhoitoryhmät

Jokaisessa oppilaitoksessa toimii omat yhteisölliset opiskeluhoitoryhmänsä ja niiden toimintatavat ja kokoontumiskerrat lukuvuositason vaihtelevat eri oppilaitoksissa 4 - 10 välillä. Yhteisöllisiä opiskeluhoitoryhmiä johtavat rehtorit ja päiväkotien johtajat.

Hyvinvointia ylläpitävän toimintakulttuurin luominen edellyttää aitoa osallisuutta ja sitoutuneisuutta, siksi sen monialaisten jäsenten tulee osallistua ryhmän tavoitteelliseen työskentelyyn tarpeen mukaisesti.

Jokainen opiskeluhoitoryhmän jäsen tuo asiantuntemuksensa ryhmään ja koko oppilaitosyhteisöön. Opiskeluhoitoryhmät voivat myös kuulla tarvittaessa muita asiantuntijoita.

Tämän lisäksi myös opiskelijoiden ja hoitajien osallistaminen yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän työskentelyyn on ensiarvoisen tärkeää. Tällöin esimerkiksi oppilaitosten luotto-oppilaat (oppilaskunnan hallituksen jäsenet, tukioppilaat, vertaistiedottajat, vertaisovittelija-oppilaat tai tutorit) voivat toimia oppilasedustajina ryhmissä. Kodin ja koulun välinen sekä vanhempainyhdistyksen kanssa tehtävä yhteistyö heidän osallistamiseen on myös oleellinen osa yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän toimintaa.

Raision esi- ja perusopetuksen sekä lukion yhteisöllisissä opiskeluhoitoryhmissä käsiteltävät asiat pohjautuvat lasten ja nuorten hyvinvoinnin vuosikelloon kirjattujen vuosineljännesten aihealueisiin. Nämä ovat:

- Turvallinen yhteisö ja sosiaaliset taidot
- Itsetuntemus ja tunnetaidot
- Hyvinvointi arjessa
- Arvot ja unelmat

Näitä ja muita koulutoiminnan kannalta keskeisiä teemoja käsitellään yhteisöllisten opiskeluhoitoryhmien kokoontumisissa oppilaitoskohtaisten tarpeiden mukaan.

2.3. Moniammatilliset toimijat osana yhteisöllistä opiskeluhoitoa

Oppilaitokseen jalkautuneet useat eri moniammatilliset yhteistyötahot täydentävät ja tukevat omalta osaltaan opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia, koulunkäyntiä ja koulupysyvyyttä.

Psykiatriset sairaanhoitajat (esi- ja perusopetus) tarjoavat oppilaitoksissa matalan kynnyksen tukea ja luottamuksellista keskusteluapua lapsille ja nuorille erilaisissa elämäntilanteissa. Psykiatrisen sairaanhoitajan työ painottuu psyykkisten ongelmien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen. Tavoitteena on ehkäistä kasvuun ja kehitykseen liittyvien kriisien sekä erilaisten elämäntilanteiden aiheuttamien kriisitilanteiden vaikeutuminen. Vastaanotolle hakeutumisen syinä voivat olla esimerkiksi mielialan muutos, ahdistuneisuus, perheessä tapahtuneet muutokset tai menetykset sekä erilaiset fyysiset oireet.

Vaisaaren yläkoulussa työskentelee yksi ja esi- ja alakouluissa kaksi psykiatrista sairaanhoitajaa.

Yhteisöpedagogit toimivat oppilaitoksissa opetusta ja kasvatusta tukevin ammattilaisina työskennellen opiskelija-/luokkarajapinnassa. Yhteisöpedagogit tekevät tiivistä yhteistyötä oppilaitoksen muun henkilökunnan kanssa yhteisöllisyyden rakentamiseksi, ryhmädynamiikan vahvistamiseksi, opiskelijoiden sosiaalisten suhteiden edistämiseksi ja opiskelijoiden osallisuuden edistämiseksi. Yhteisöpedagogi tekee yhteistyötä huoltajien ja henkilökunnan kanssa nivelvaiheessa koulunkäynnin tukemiseksi.

Raision yläkoulussa toimii yksi yhteisöpedagogi.

Kouluvalmentajat ovat työskennelleet Raisiossa valtakunnallisen SKY-hankkeen (Sitouttava koulu yhteistyö) alla, jonka tavoitteena on ehkäistä ja vähentää poissaoloja sekä luoda myönteistä toimintakulttuuria oppilaitoksissa. Kouluvalmentajien työ keskittyy ennaltaehkäisevään työhön koulupoissaolojen vähentämiseksi ja opiskelijoiden kouluun sitouttamiseksi. Kouluvalmentajan tehtäviin kuuluu oppilaiden kiireetön kohtaaminen, ryhmädynamiikkaan tutustuminen ja ryhmäprosessin tukeminen, opiskeluhuollon palveluihin ohjaus ja kiinteä yhteistyö moniammatillisen henkilöstön kanssa.

Raisiossa kouluvalmentajia on tällä hetkellä kaksi, toinen heistä työskentelee Friisilän ja Kerttulan kouluissa ja toinen Vaisaaren yläkoulussa. Kouluvalmentajat toimivat paikallistasolla Ysikymppi-hankerahoituksella. Syksyllä 2023 kouluvalmentajatoimintaa jatketaan Yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittäminen -hankerahoituksella neljän kouluvalmentajan toimesta. Kouluvalmentajatoiminta pyritään saamaan osaksi vakiintunutta moniammatillista henkilökuntaa perusopetuksen oppilaitoksiin.

Koulunkäynninohjaajat toimivat moniammatillisissa työyhteisöissä, joiden tähtäimenä on luoda tukea tarvitsevalle opiskelijoille turvallinen ja kannustava oppimisympäristö. Työ on opiskelijoiden ohjaamista, avustamista ja tukemista oppimisprosessin eri vaiheissa itsenäisyyttä ja omatoimisuutta korostaen. Koulunkäynninohjaajat tukevat opiskelijoiden henkistä kasvua ja osallistuvat oppilaiden koulutyötä koskevaan suunnitteluun ja yhteistyöhön, erilaisiin valvonta- ja avustustehtäviin, aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaamiseen sekä toimivat vaativaa erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden henkilökohtaisina ohjaajina.

Raision varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen avustajat ja resurssilastenhoitajat ovat yhteisiä ja tekevät yhteistyötä varhaiskasvatuksen opettajien, erityisopettajien opiskeluhuollon sekä moniammatillisen henkilöstön kanssa. Esiopetuksessa heitä on yhteensä 15.

Perusopetuksen piirissä työskentelee kaikkiaan 95 koulunkäynninohjaajaa, joista 57 työskentelee alakoulussa, 8 yläkoulussa ja 30 Mylly-Antin yksikössä.

Digitutorit ovat koulun opettajia, joilla on erityisosaamista tv-t-asioissa. Raision alakouluissa työskentelee 1-2 digitutoria jokaisessa oppilaitoksessa oman opettajatyönsä ohella ja yläkoulussa yksi digitutor kokopäiväisesti. Esiopetuksessa toimivat digimentorit.

Kaupunkitasolla oppilaitosten digipedagogisesta ohjaamisesta vastaa digipedagoginen asiantuntija yhteistyössä kaupungin tietopalvelujen ja oppilaitosten digityöryhmien kanssa.

Digitutorit ja -mentorit työskentelevät omien oppimisympäristöjensä opettajien ja kasvattajien vertaistukena ja -kouluttajina digipedagogisissa asioissa. He muodostavat esi- ja perusopetukseen osaamisryhmän, jossa he aktiivisesti osallistuvat oppilaitosten ja eri toimintaympäristöjen toimintakulttuurin uudistamiseen ja kehittämiseen.

Nuorisopalvelut tarjoavat tukea perusopetuksen opiskelijoille järjestäen oppilaitoksiin välitunti- tai muuta toimintaa koulupäivien aikana sekä vapaa-ajan toimintaa nuorisotiloissa tai muissa kohteissa koulupäivän jälkeen, viikonloppuisin tai kesäaikaan.

Erityisnuorisotyö tarjoaa myös pienille perusopetuksen opiskelijaryhmille kohdennettua kerhotoimintaa vuosittain (kuten Lady- ja Herrasmieskerhot). Nämä kerhot kohdennetaan usein opiskelijoille, joilla saattaa olla kaveri- tai ihmissuhdeongelmia (syrjäytymisen ehkäiseminen) tai joilla ei ole harrastuksia tai heitä halutaan ohjata toiminnallisempaan vapaa-ajan viettoon. Toimintaa tehdään läheisessä yhteistyössä oppilaitosten, nuoriso- ja liikuntapalveluiden, sosiaalipalveluiden sekä perheiden kanssa.

Nuorisopalvelut edistää myös lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia koordinoimalla Lasten parlamenttia ja Nuorisovaltuuston toimintaa Raisiossa.

2.4. Läsnaolon vahvistaminen, poissaolojen seuranta ja niihin puuttuminen

Raision perusopetuksessa on malli, jolla pyritään ehkäisemään ja puuttumaan mahdollisimman varhain koulupoissaoloihin. Koulupoissaoloihin puututaan poissaolon syystä riippumatta ja siitä ilmoitetaan huoltajille. Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä yhteistyö opiskeluhuoltopalveluiden ja muiden moniammatillisten toimijoiden kanssa nousee keskeiseksi toiminnaksi.

Poissaolojen taustasyöt voivat olla moninaiset. Syiden selvittäminen ja vastuut sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden, huoltajien, opettajien ja opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisten kanssa. Monialainen työskentely pyritään käynnistämään mahdollisimman varhain.

Raision esiopetuksessa on tehty linjaus siitä, että lapsen poissaolojen kasvaessa 12-15 päivään, asia otetaan puheeksi huoltajien kanssa ja ryhdytään tarvittaessa opiskeluhuollollisiin toimiin.

Perusopetuksessa poissaolojen puuttumisen toimintamalli on kuvattu Raision lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa. Kun opiskelijalle on kertynyt **50 tuntia poissaoloja**, tulee yhteydenoton huoltajiin tapahtua viimeistään tällöin poissaolojen syyn varmistamiseksi.

Seuraavan yhteydenoton tulee tapahtua viimeistään **100 poissaolotunnin** kohdalla, jolloin poissaolon syitä tarkastellaan uudelleen ja kartoitetaan mahdolliset pedagogiset tai oppilashuollolliset tarpeet.

Kun **150 tuntia** poissaoloissa ylittyy, on yleensä tarpeen sopia jo useista eri toimista opiskelujen ja koulunkäynnin turvaamiseksi. Tarvittaessa tehdään myös lastensuojeluilmoitus.

Tämän jälkeen poissaolojen seurantaa tehdään aktiivisesti ja pyritään moniammatillisen yhteistyön turvin korjaamaan tilanne. Viimeistään tällöin yksilökohtaiset opiskeluhuoltotoimet ja eri verkostojen välinen yhteistoiminta tulevat ajankohtaisiksi.

2.5. Ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö

Ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö on osa kunnan ja hyvinvointialueiden lakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Se on usein saumaton osa oppilaitosten perustyötä, toimintatapoja ja -kulttuuria, jonka tarkoituksena on ehkäistä päihteiden käyttöä, rahapelaamista ja niistä nousevia haittoja ja edistää opiskelijoiden hyvinvointia ja mielenterveyttä.

Oppilaitoksissa toteutettavaa ehkäisevää päihdetyötä määrittelevät lainsäädännön lisäksi opetussuunnitelman perusteet. Oppilaitosten tavoitteena on tehdä mahdollisimman laadukasta ehkäisevää päihdetyötä.

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa yhteisölliseen opiskeluhooltoon kuuluu tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja rahapelihaittojen ehkäisy. Lisäksi päihteiden ja riippuvuuksien ehkäisy sisältyy useisiin turvataitoihin, tunne- ja vuorovaikutustaitoihin, kriittisen lukutaidon, itsestään huolehtimiseen ja muuhun terveysosaamiseen liittyviin kohtiin opetussuunnitelmien perusteissa, erityisesti terveystietoa ja työkykyä vahvistavassa opetuksessa.

Oppilaitoksissa tehtävällä päihdevalistus- ja kasvatustyöllä pyritään suojaamaan lapsia ja nuoria päihteiden sekä tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöltä sekä rahapelaamiselta tai niiden käyttöä lisääviltä tekijöiltä.

Tähän pyritään vahvistamalla opiskelijoiden yksilöllisiä valmiuksia, auttamalla heitä sosiaalisten suhteiden muodostamisessa ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä sekä kouluun kiinnittymisessä. Toimista, joilla näihin pyritään oppilaitoksissa, on mainittu jo edellä tässä suunnitelmassa.

Lapsia ja nuoria päihteiden ja nikotiinituotteiden käytöltä ja rahapelaamiselta suojaavia tekijöitä on useita: luottamukselliset sosiaaliset suhteet lähiyhteisössä, hyvät elämänhallintataidot, viihtyisä ja turvallinen kouluympäristö, kiinnittyminen kouluuyhteisöön, hyvä koulumenestys sekä tietoisuus käyttöön ja rahapelaamiseen liittyvistä riskeistä.

Lapsia ja nuoria voivat altistaa päihteiden- ja nikotiinituotteiden käytölle ja rahapelaamiselle puolestaan esimerkiksi elämäntilanteen odottamattomat muutokset, haasteet kotioloissa, koulukiusaaminen, haasteet koulunkäynnissä, koulupoissaolot, yksinäisyys, epäsuotuisa sosiaalinen kierre, mielenterveyden ongelmat, tunne-elämän hallinnan haasteet ja sosiaaliset paineet.

Ehkäisevä päihdetyö on osa koulutyötä ja eri oppiaineiden opetukseen sisältyvää toimintaa. Moniammatilliset opiskeluhoitoryhmät koordinoivat koulujen ja oppilaitosten ehkäisevää päihdetyötä yhteistyössä koulun tai oppilaitoksen johdon kanssa. Raisiossa tätä työtä ohjaa Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelma.

Päihdekasvatustyö oppilaitoksissa ei käsitä vain yksittäisiä oppitunteja, hyvinvoinnin teemapäiviä tai yksittäisluonteisia valistustapahtumia, vaan se on toimintaa, joka kytkeytyy kiinteästi koulun arkeen ja jokapäiväiseen ohjaus- ja kasvatustehtävään.

Perusopetuksessa tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttöön oppilaitosympäristössä puututaan ja niiden käytöstä seuraa aina kurinpidollisia toimia. Koulussa kiellettyjen esineiden hallussapitoon puututaan opetushallituksen ohjeistuksen mukaisella tavalla ja

näiden tuotteiden luovuttaminen ja säilyttäminen tapahtuu lain edellyttämällä tavalla.

Opiskelijoiden mielenterveyden ongelmat (etenkin ahdistuneisuus ja masennus) ovat lisääntyneet merkittävästi viime vuosina ja syitä voi olla monia. Opiskelijoiden mielenterveysongelmat voivat johtua niin vanhemmuudesta, yhteiskunnan muutoksista, nettikäyttäytymisestä, some-maailmasta, arjen rytmin puuttumisesta, elämän epäsäännöllisyydestä kuin korona-pandemiastakin. Mielenterveysongelmiin usein liittyy myös kouluikämyötömyyden ongelma.

Mielenterveys on voimavara, jonka keräämiseen ja käyttämiseen tarvitaan taitoja. Hyvinvoivan mielen ominaisuuksia ovat muun muassa riittävä itsetunto, kyky tunnistaa ja ilmaista tunteita sekä taito luoda ja ylläpitää ihmissuhteita. Mielenterveystaitoja harjoittelemalla vahvistetaan lisäksi selviytymistaitoja ja kykyä sietää arjen pettymyksiä.

Mielenterveystaitoja opetellaan oppilaiden kanssa päivittäin niin opetus- kuin muissakin yhdessäolon hetkissä. Suomen Mielenterveysseura on julkaissut oppaan Hyvä Mieli!, jota perusopetuksessa on käytetty oppaana luokanopettajan tai -ohjaajan oppitunneilla tai oppiaineen sisällöllisenä tukena. Se sisältää mm. kartan oman hyvinvoinnin rakentumiselle (Hyvän mielen käsi).

Raisiossa on myös otettu käyttöön Suomen mielenterveysseuran (MIELI ry) tutkimukseen perustuva keskustelumalli (Lapset puheeksi), jossa lapsesta keskustellaan huoltajien kanssa vahvuuksista käsin ja kiinnitetään huomioita lapsen vahvuuksiin. Tämä malli on otettu käyttöön etenkin esiopetuksessa ja alakouluissa, joissa huoltajien kohtaaminen on tiiviimpää arjessa.

2.6. Opiskeluympäristöjen turvallisuus

Fyysisen kasvu- ja oppimisympäristön turvallisuuteen kuuluu tarkoituksenmukainen, turvallinen ja terveellinen ympäristö kokonaisuudessaan: rakennukset, rakenteellinen turvallisuus ja niiden tekniset järjestelmät sekä välitön lähiympäristö ulkoilu- ja välituntipihoihin, liikennealueineen, liikunta-alueineen ja lähimetsineen.

Koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön terveellisyys ja turvallisuus: Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitos yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta. Tehtävää toteutetaan tarkastamalla oppilaitokset kolmen vuoden välein. Muilla viranomaisilla on velvollisuus osallistua tarkastuksen yhteistyöhön.

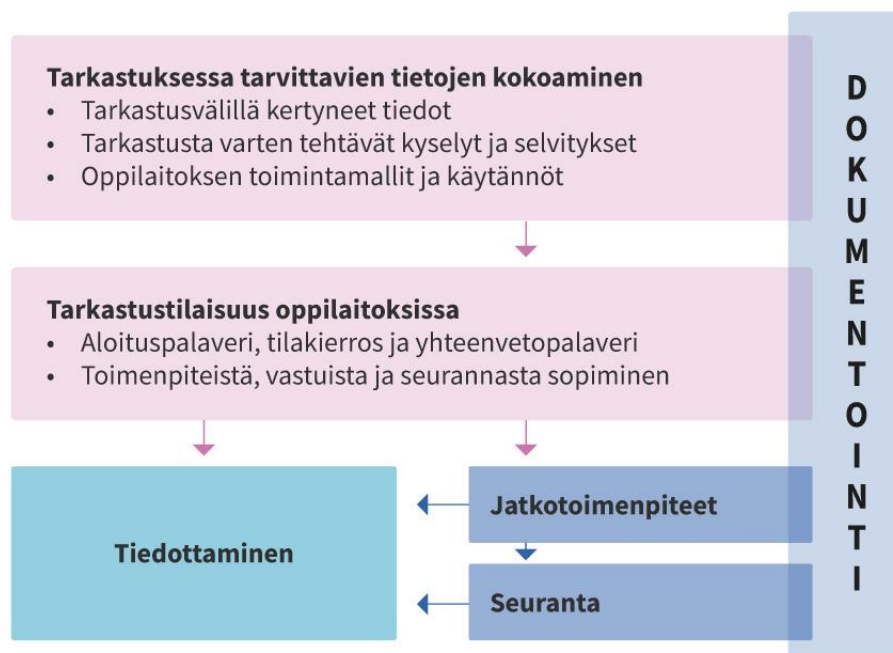
Oppilaitosten terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus tehdään yhteistyössä eri viranomaisten ja muiden tahojen kanssa. Yhteistyö edellyttää toimivia rakenteita sekä yhteistä sopimista toimintatavoista ja vastuista.

Esi- ja perusopetuksessa sekä lukioissa hyödynnetään opiskelu huoltoon luotuja monialaisia rakenteita. Opiskelu huollon ohjausryhmässä sovitaan tarkastusten monialaisesta toteuttamisesta sekä keskinäisestä työn ja tehtävien jaosta eri toimijoiden kesken.

Oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastus on kokonaisuus, joka muodostuu useista peräkkäisistä vaiheista.

Koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastus

(prosessikuvaus):

Raision oppilaitoksissa on tehty erilaisia toimia koulu- ja oppimisympäristöjen turvallisuuden ja viihtyvyyden edistämiseksi niin sisä- kuin ulkotiloissa hankkimalla istuimia käytäville, luomalla erilaisia työskentelytiloja, välituntitoimintaa ja hiljaisia tiloja. Liikkuva koulu-hankkeen myötä kouluille on voitu hankkia enenevässä määrin erilaisia liikuntavälineitä sekä sisä- että ulkokäyttöön.

Kiusaamisen vastainen toiminta: Kiva Koulu-ohjelmalla pyritään ehkäisemään kiusaamista, puuttumaan siihen tehokkaasti sekä lisäämään yhteistoimintaa. KiVa Koulu-ohjelmaan kuuluu luokan yhteisiä oppitunteja vuosiluokille 1,4 ja 7 sekä opetusmateriaalia näiden tueksi. Yläkoulussa toimii lisäksi **KiPa-ryhmä** (Kiusaamatta paras), jonka tehtävänä on selvittää kouluarjessa aikuisten tietoon tulleita kiusaamis-, syrjintä-, häirintä tai väkivaltatilanteita.

VERSO- ja MiniVerso-toiminta: Raisio on mukana myös VERSO-toiminnassa. VERSO-toiminnalla tarkoitetaan sovittelukäytäntöä, jossa korostuu oppilaiden omakohtainen osallisuus ja aktiivinen toimijuus, jossa koulutetut oppilaat eli vertaissovittelijat sovittelevat vertaistensa eli muiden oppilaiden välisiä konflikteja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Vertaissovittelijoilla ei ole valtaa antaa rangaistuksia tai tehdä päätöksiä, vaan he auttavat osapuolia itse löytämään tilanteeseen ratkaisun niin, että konflikti ei enää osapuolten välillä jatku tai toistu.

Varhaiskasvatuksessa on käytössä VERSO-ohjelman tuottama sovittelumalli MiniVerso, joka on kehitetty osaksi varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria lapsen oikeuksien, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi ristiriitatilanteissa. MiniVersossa sovittelijoina toimivat aikuiset. Restoratiivinen lähetysmistapa vahvistaa sovittelevaa toimintakulttuuria ja restoratiivinen sovittelu tarjoaa vaihtoehtoisen menetelmän ratkaista lasten välisiä ristiriitoja arjen toiminnassa.

Ankkuritoiminta on moniammatillista yhteistyötä, jolla tuetaan lasten ja nuorten hyvinvointia ja ennalta estetään rikollisuutta. Oppilaitokset tekevät kiinteää yhteistyötä ns.

ankkuripoliisien kanssa. Toiminnalla pyritään myös estämään radikalisoitumista. Työtä tehdään tiimeissä, joihin kuuluvat asiantuntijat poliisista, sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimesta.

Ankkuritoiminta täydentyy Raision perusopetuksen kouluihin ankkuriopettaja-toiminnan kautta. Raisio on mukana Jengiytymisen estäminen -hankkeessa, jonka avulla sekä alasta yläkouluun palkataan syksystä 2023 alkaen **ankkuriopettajat**, joiden tehtävänä on oppimisympäristön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen yhteistyössä opetus-, opiskeluhoito- ja moniammatillisten toimijoiden sekä ankkuritiimin kanssa.

Soihtu-tiimi (sosiaalihuollon asiakasohjaus) koostuu monialaisesta sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattilaisten joukosta, jotka yhdessä asiakkaan kanssa kartoittavat asiakkaan tilanteen ja ohjaavat oikeiden palveluiden piiriin. Tiimit ottavat vastaan kiireettömät sosiaalihuoltolain mukaiset yhteydenotot, lastensuojeluilmoitukset ja ennakkolliset lastensuojeluilmoitukset sekä vastaavat Pyydä apua –yhteydenottoihin. Kiireellisissä tilanteissa hyvinvointi alueen asukkaat ja ammattilaiset voivat ottaa yhteyttä 24/7 sosiaali- ja kriisipäivystykseen ja tilanteissa, jotka vaativat hätäkeskuksen koordinoitua hätäkeskukseen (112). Soihtu-tiimit tarjoavat myös konsultaatiota sosiaalihuoltoon liittyvissä asioissa.

Raision kotoutumispalvelut palvelee maahanmuuttaja-asiakkaita, joiden ensimmäisen oleskeluluvan saamisesta on kulunut alle kolme vuotta. Työskentelyn tavoitteena tukea asiakkaiden integroitumista uuteen yhteiskuntaan huomioiden asiakkaan kieli- ja kulttuuritausta. Asiakkaita ohjataan esim. koulutukseen, toimeentuloon, työelämään, asumiseen, perhe-elämään ja harrastuksiin liittyvissä asioissa. Osana kotoutumispalveluita toimii myös matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelu **Monineuvo**. Monineuvo palvelee kaikkia kunnassa asuvia vieraskielisiä asioimispiste Olkkarissa. Lisäksi kotoutumispalvelut koordinoi kotoutumis- ja monikulttuurisuustyötä Raisiossa sekä edistää hyviä väestösuhteita.

Kotoutumispalveluiden työntekijät voivat osallistua esim. koulujen vanhempainiltojen ja muiden koulun tapahtumien suunnitteluun että toteutukseen. Yhteistyötä voidaan tehdä tiedottamisessa (esim. erikielinen tiedotus vanhemmille). Myös yksittäisen oppilaan ja perheen opiskeluhoollollisissa kysymyksissä voidaan tehdä yhteistyötä, mikäli perhe ja oppilas tähän antavat suostumuksensa.

2.7. Muu yhteisöllistä opiskeluhoolltoa tukeva toiminta

Perheneuvola tarjoaa monipuolisia palveluja lapsiperheille. Heihin voidaan olla yhteydessä muun muassa silloin, kun on huolta lapsen tai nuoren kehityksestä tai käyttäytymisestä. Perheneuvolassa työskentelyä suunnitellaan aina yhdessä perheen kanssa.

Kehitysneuvola on tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille, joiden kehityksestä ja oppimisesta herää huolta. Kehitysneuvolassa monialainen työryhmä voi kartoittaa tukitoimia ja laatia kuntoutussuunnitelman lapselle. Kehitysneuvolassa seurataan kuntoutumista, kunnes kouluiässä lapsi siirtyy kouluterveydenhuollon seurantaan.

Opiskelijoiden hyvinvointia ja kouluviihtyvyyttä pyritään edistämään erilaisten teemapäivien avulla, kuten Hyvinvoinnin teemapäivän, jolloin opetushenkilöstö ja moniammatilliset toimijat yhdessä opiskeluhoolltohenkilöstön kanssa toteuttavat päivän opiskelijoiden

hyvinvoinnin ympärille.

Aamu- ja iltapäivätoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, joka on suunnattu peruskoulun 1. ja 2. luokan sekä erityisopetuksen oppilaille. Kunnat päättävät toiminnan järjestämisestä. Lasten osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan on vapaaehtoista.

Raisiossa järjestetään aamu- ja iltapäivätoimintaa 1. ja 2. luokkien oppilaille välittömästi koulupäivän päätteeksi tai ennen sen alkamista. Aamu- ja iltapäivätoimintaan haetaan erikseen määrääjän puitteissa ja mikäli ryhmissä on tilaa, myös myöhemmin ilmoittautuneita voidaan ottaa mukaan.

Toimintaa järjestetään kaikilla alakouluilla ja sitä ohjaavat koulunkäynninohjaajat. Myös erityisen tuen oppilaille on mahdollisuus osallistua tähän toimintaan.

Aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta on maksullista (130 e/kk ap+ip; 110 e/kk ip tai 55 e/kk ap). Maksu sisältää välipalan, materiaalit, vakuutuksen ja ohjatun monipuolisen toiminnan.

Lukuvuonna 2023-2024 1. luokan oppilaista toimintaan osallistui 63 % ja 2. luokan oppilaista 36 %. Näiden lisäksi toimintaan osallistuu erityistä tukea saavia oppilaita 3. - 6. luokilta.

Harrastetoimintaa toteutetaan Raisiossa Harrastamisen Suomen mallin mukaisesti ja Opetushallituksen kerhorahoituksen puitteissa. Näiden tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluista ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Raisiossa tämän toiminta on saanut nimekseen RaiHa (Raisio harrastaa).

RaiHa-mallin mukaista harrastetoimintaa toteutetaan koko perusopetuksen saralla vuosiluokille 1. - 9. Toiminnan tarkoituksena on edistää kuntien ja harrastusten järjestäjien verkottumista sekä ammattitaitoisten ohjaajien löytämistä kuntiin toteuttamaan lasten ja nuorten harrastustoiveita. Samanaikaisesti halutaan lisätä lasten ja nuorten liikkumista ja edistää heidän kasvuaan ja kehitystään niin fyysisesti, psyykkisesti kuin emotionaalisestikin.

Luotto-oppilailla tarkoitetaan erilaisia opiskelijaryhmittymiä, joilla on omat tehtävänsä. Oppilaitoksissa toimivat tukioppilaat, oppilaskunta (jota edustaa oppilaskunnan hallitus) ja Vertit (vertaistiedottajat) muodostavat koulussa luotto-oppilasryhmän, joka osallistuu opetussuunnitelman mukaiseen oppilaiden osallisuutta lisäävään toimintaan koulun sisällä.

Tukioppilastoiminnan tavoitteena on lisätä kouluviihtyvyyttä ja nuorten osallisuutta sekä ennalta ehkäistä koulukiusaamista ja ongelmien muodostumista kouluissa. Tukioppilaiden tehtävänä on ryhmyttää uudet oppilaat (yläkoulun 7. luokkalaiset) sekä tutustuttaa heidät uuteen opiskeluympäristöönsä. Tukioppilaat voivat järjestää kummitunteja erilaisista teemoista, järjestää tapahtumia ja välituntitoimintaa.

Tutor-toiminta on lukio-opetuksen nivelvaiheessa tapahtuvaa toimintaa. Lukio järjestää tutor-opiskelijakurssin, joka kestää koko vuoden. Tutor-opiskelijoiden tehtävänä on ohjata ja auttaa alkavia opiskelijoita opinnoissaan.

Oppilaskunnalla tarkoitetaan kaikkia oppilaitoksen opiskelijoita. Oppilaskunnan hallitus on sen demokraattisesti valittu toimielin, joka edustaa koko oppilaskuntaa. Hallitus johtaa oppilaskunnan toimintaa, jonka toteuttamiseen otetaan kaikki mukaan. Oppilaskunnan tukena toimii ohjaava opettaja, joka myös huolehtii yhteydenpidosta muihin opettajiin ja rehtoriin. Oppilaskunnan kautta oppilaiden on mahdollista saada äänensä kuuluviin heitä koskevissa asioissa ja vaikuttaa koulu yhteisönsä kehittämiseen. Oppilaskunta edistää niin oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä kuin vuorovaikutusta ja yhteistyötä kaikkien koulu yhteisön jäsenten välillä.

Vertti-toiminta on nuorisotiedotusta, jota tehdään koulun ja nuorisotoimen yhteistyönä Turussa ja Turun seutukunnassa. Toimintaan osallistuvien yläkoulujen oppilaista on koulutettu 2–4 Vertti-vertaistiedottajaa vastaamaan koulunsa nuorisotiedotuksesta yhdessä alueen nuorisotyöntekijöiden kanssa. He tiedottavat tapahtumista ja toiminnasta esimerkiksi ilmoitustauluilla, keskusradiossa sekä pitämällä infotilaisuuksia ja tietoiskuja. Verteille opetetaan tiedottamisen käytäntöjä ja esiintymistä. Seutukunnallista Vertti-toimintaa koordinoi Turun kaupungin nuorisopalvelut.

Kaikki Raision perusopetuksen koulut ovat mukana **Liikkuva koulu -ohjelmassa** ja varhaiskasvatuksen yksiköt **Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmassa**. Niiden tarkoituksena on lisätä oppilaiden liikkumista koulupäivän aikana. Alakouluissa on myös tähän vahvasti linkittyvää **Välkkäri-toimintaa**, joka on oppilaiden itsensä suunnittelemaa. Liikkuvan koulun tarkoituksena on edistää toiminnallista opetusta koko koulupäivän aikana.

Nivelvaiheyhteistyössä monialaisen opiskeluhoollollisen yhteistyön merkitys kasvaa, kun opiskelija siirtyy esiopetuksesta perusopetuksen 1. luokalle, alakoulusta yläkoulun 7. vuosiluokalle tai perusopetuksen päättyessä toiselle asteelle ammatillisiin tai lukio-opintoihin.

Oppilaitosten välisessä nivelvaiheessa toimijoiden välinen yhteistyö on tärkeää, jotta oppilaan yhtenäinen koulupolku saadaan mahdollisimman sujuvaksi. Opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömien tietojen välittäminen lähettävästä oppilaitoksesta vastaanottavaan oppilaitokseen mahdollistaa opetuksen asianmukaisen järjestämisen ja hyvän lähtökohdat mahdollisten tukitoimien jatkumiselle tai niiden aloittamiselle.

Pedagogisen tuen lisäksi myös opiskeluhoollolain mukaisen tuen jatkuminen on merkittävää. Tämä edellyttää kuitenkin huoltajan suostumusta tiedonsiirtoon nivelvaiheessa. Koulujen opiskeluhoollot kertomukset eivät siirry nivelvaiheessa kouluasteelta toiselle kuten pedagogiset asiakirjat, vaan kuuluvat salassapitosäännösten mukaisesti rekisteriin, jota ei luovuteta, vaan ne ovat vain yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyssä mukana olleiden henkilöiden saavutettavissa. Tämän vuoksi moniammatillisen ryhmän palaverit nivelvaiheessa ovat tärkeitä, kun huoltaja on paikalla suostumus tiedon siirtämiseen opiskeluhoollossa asioissa saadaan yhteistyökokouksessa niiltä osin, kun huoltaja sen antaa.

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä opiskelijoiden, oppilaitosten että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminta muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävän, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuvan jatkumon.

Ohjauksen merkitys korostuu erityisesti koulunkäynnin nivelvaiheissa, esimerkiksi opiskelijan siirryessä toiseen kouluun, sekä opintoihin liittyviä valintoja tehtäessä.

Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja. Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta saavalle opiskelijalle tehdään jatko-opintosuunnitelma.

3. YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO

Yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon kuuluvat koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Siihen kuuluu myös monialainen asiantuntijaryhmä, joka kootaan tapauskohtaisesti opiskelijan tueksi. Myös opetuksen ja koulutuksen tueksi järjestettävät sosiaali- ja terveystyöpalvelut erityisoppilaitoksissa ovat osa yksilökohtaisen opiskeluhoollon kokonaisuutta.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja sen toteuttaminen edellyttää suostumusta.

3.1. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoa se, jolla huoli herää. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä jäseniksi vain opiskelijan, tai ellei hänellä ole ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Pienten lasten osalta suostumuksen antaa aina huoltaja.

Opiskelijalta ja/tai huoltajalta pyydetään kirjallinen, allekirjoitettu suostumus, johon kirjataan monialaisen asiantuntijaryhmään osallistuvat henkilöt ammattinimikkeineen. Allekirjoituksella opiskelija ja/tai huoltaja antavat suostumuksen opiskelijan asioiden käsittelyyn. Suostumuslomake liitetään osaksi opiskeluhooltokertomusta.

Jos opiskelija tai huoltaja kieltäytyy monialaisen ryhmän toiminnasta, arvioidaan lapsen tai nuoren etu ja tapauskohtaisesti harkitaan lastensuojeluilmoituksen tekemistä.

Opiskelija voi kieltää huoltajaansa (tai muuta laillista edustajaansa) osallistumasta itseään koskevan opiskeluhooltoasian käsittelyyn sekä itseään koskevien salassa pidettävien tietojen antamisen huoltajalleen, jollei se selvästi ole hänen etunsa vastaista. Tällöin on tehtävä arvio oppilaan edusta ottaen huomioon opiskelijan ikä, kehitystaso, muut henkilökohtaiset ominaisuudet sekä asian laatu. Arvion edun toteutumisesta tekee koulun opiskeluhoollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö (terveydenhoitaja, koulupsykologi tai koulukuraattori).

Mikäli alaikäisen katsotaan olevan kykenevä kieltämään huoltajaansa osallistumasta asiansa käsittelyyn, on päätös pyydettyä häneltä kirjallisena. Kielto liitetään osaksi opiskeluhooltokertomusta.

3.2. Opiskeluhooltokertomukset

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokouksesta laaditaan opiskeluhooltomuistio. Muistion kirjoittaa ryhmän koollekutsuja tai joku toinen muistion kirjoittamiseen määritelty ryhmän jäsen. Tämä viranomaisen kirjaa muistion omaan tietokantaansa. Perusopetuksessa yksilökohtainen opiskeluhoollon muistio kirjataan sivistysstoimen viranomaisen Wilma-järjestelmään.

Jokaisessa oppilaitoksessa opiskelijakohtaisista muistioista syntyy opiskeluhooltokertomus, rekisteri, josta vastaa oppilaitoksen rehtori/ apulaisrehtori tai

johtaja. Opiskeluhoitokisteristä voidaan luovuttaa tietoa ainoastaan tietoon oikeutetuille, asian käsittelyyn osallistuville henkilöille. Opiskeluhoitokisteriin eivät kuulu potilas- tai kuraattorien asiakaskertomukset, jotka kuuluvat asianomaisten omiin rekistereihin.

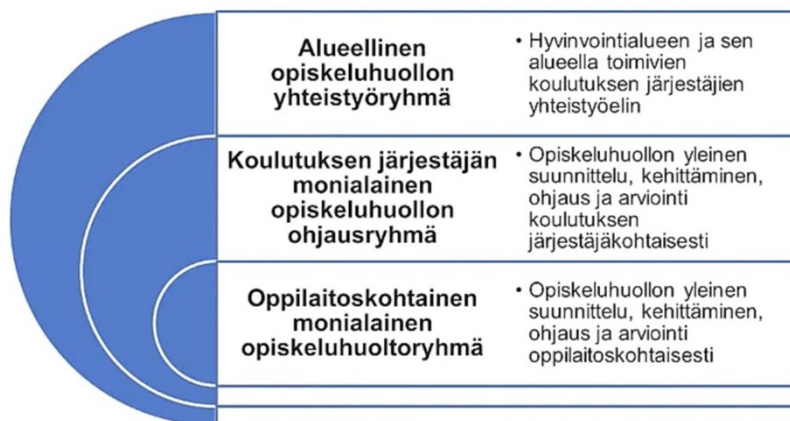
Erityisesti arkaluonteisten henkilötietojen, joita opiskelijahoitokisterit lähes aina sisältävät, käsittely on hyvin rajoitettua. Julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä viranomaisen hallussa olevia tietoja ei saa luovuttaa sivullisille, ellei siihen ole laissa säädettyä perustetta tai sen, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antamaa lupaa. Opiskelijahoitokisterit sisältävät salassa pidettäviä tietoja.

4. YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN ERI TAHOJEN KANSSA

4.1. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa

Alueellinen opiskeluhoollon ohjausryhmä toimii hyvinvointialueiden ja koulutuksen järjestäjien välisenä yhteistyöelimenä. Koulutuksen järjestäjän monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä toimii sen sijaan paikallisella tasolla ohjaten ja seuraten oppilaitoksissa toteutettavaa opiskeluhoolltoa.

Opiskeluhoollon yhteistyörakenteet

(Oppilas- ja opiskelijahuollolaki 1287/2013, 14 § ja 14 a §)

Kuntatasolla opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa monialaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista opetuksen järjestäjän tasolla. Ohjausryhmä linjaa yhteiset tavoitteet opiskeluhoollon toiminnalle ja tukee niiden saavuttamista ja yhtenäisiä toimintatapoja. Lisäksi ohjausryhmä suunnittelee, kehittää ja arvioi kunnan opiskeluhoolltoa sekä ohjaa koulukohtaisten opiskeluhoolltoryhmien toimintaa.

Opiskeluhoolltotyön ja oppilaiden oikeuksien lainmukainen toteutuminen varmistetaan ennakoivalla johtamisella, joka perustuu ajantasaiseen tietoon oppilaiden oppimisesta, terveydestä ja hyvinvoinnista sekä opiskeluhoolllost ja koulusta toimintaympäristönä.

Monialainen yhteistyö ja opiskeluhoollon johtaminen kokonaisuutena luovat edellytykset sille, että oppilaalle tarjottava tuki on oikea-aikaista, yhdenvertaista ja että opiskeluhoollto on lapsi- ja nuori lähtöistä.

4.2. Yhteistyö monialaisten toimijoiden kanssa

Sekä yhteisöllinen- että yksilökohtainen opiskeluhoollto vaatii kaikilta moniammatillisilta toimijoilta yhteistyötä opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseksi ja ongelmien ehkäisemiseksi. Yhteisöllistä opiskeluhoolltoa toteuttavat kaikki aikuiset oppilaitosten arjessa. Sitä tehdään oppilaitoksen henkilökunnan, opiskeluhoollon ammattilaisten ja muiden toimijoiden kanssa.

Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista, mutta myös opiskeluhoollon ammattilaisten tehtävänä on opiskeluhoollon kehittäminen työyhteisöissä osana työtehtäviään.

Oppilaitoskohtaiset opiskeluhuoltoryhmät toimivat kokoavina eliminä oppilaitoksen yhteisten asioiden käsitteyssä. Opiskeluhuollon ammattilaiset yhdessä muiden monialaisten toimijoiden kanssa muodostavat verkostoja yksittäisen opiskelijan asioiden ympärille aina tarpeen vaatiessa.

Moniammatillisella yhteistyöllä voidaan mahdollistaa se, että opiskelija saa tarvitsemansa avun ja tuen laaja-alaisesti.

4.3. Yhteistyö opiskelijoiden ja huoltajien kanssa

Perusopetuksessa käytetään ensisijaisena yhteydenpitovälineenä kodin ja koulun välillä Wilma-järjestelmää mm. tiedottamisen, tuntimerkintöjen ja arvioinnin osalta. Myös muut yhteydenpitotavat ovat osa arkea. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa huoltajien ja lasten tapaamiset ovat kiinteämpi osa yhteistyötä. Lukiossa yhteydenpito tapahtuu ikätason mukaisesti huoltajien ja opiskelijoiden tai vain heidän kanssaan.

Esiopetuksessa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa päivittäin. Lapsen kasvuun, oppimiseen ja hyvinvointiin liittyvistä arjen asioista keskustellaan tulo- ja lähtötilanteissa. Lapselle ja huoltajille tarjotaan mahdollisuus keskustella esiopetuksen opettajan kanssa lapsen oppimissuunnitelman laadinnan sekä arvioinnin yhteydessä. Tarvittaessa tapaamisia järjestetään useampia vuoden aikana. Yhteistyömuotona on myös sähköinen viestintä ja aktiivinen tiedottaminen. Poissaolon esiopetuksesta huoltajat ilmoittavat sähköisesti Edlevon kautta. Ennalta tiedossa oleva vähintään kahden viikon poissaolo lupa anotaan päiväkodin johtajalta.

Opiskelijoiden huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua ja osallistua koulun arkeen, koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä koko koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa järjestämällä heille vanhempainiltoja-, vanhempainvartteja ja kouluun tutustumisia niin esi- ja perusopetuksessa kuin lukiossakin.

Pedagogiset asiakirjat laaditaan yhteistyössä huoltajien kanssa ja yksilökohtaisissa opiskelijahuoltopalavereissa huoltajilla ja oppilaalla on keskeinen rooli.

Huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen opiskelija saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa oppilaitoksen toimintakulttuuria.

Kotien ja oppilaitosten yhteistyössä lähtökohta on opiskelijan hyvä, turvallinen arki sekä oppimistavoitteiden ja opiskelumotivaation tukeminen.

Opiskelijoiden huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua ja osallistua koulun arkeen, koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä koko koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa.

5. SUUNNITELMAT OPPILAIKEN SUOJAAMISEKSI

Esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien arvoperusta ja toimintakulttuurin periaatteet luovat perustan turvallisuudelle oppimisyhteisöissä. Oppimisympäristöt ja opetusjärjestelyt tulee opetussuunnitelmien mukaan järjestää niin, että hyvinvoiva ja turvallinen arki toteutuu jokaisessa oppilaitoksessa.

Raision kaikkiin oppilaitoksiin on laadittu järjestyssäännöt, joiden tavoitteena on edistää koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä opiskeluyhteisön turvallisuutta ja viihtyvyyttä. Järjestyssäännöillä pyritään ohjaamaan koulutoimintaa myös oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, syrjinnältä, häirinnältä ja väkivallalta.

5.1. Kiusaaminen

Kiusaaminen on haukkumista, ilkeitä puheita, yksin jättämistä tai eristämistä ryhmästä, tönimistä ja lyömistä. Kiusaamisteot vahingoittavat tai loukkaavat toista. Kiusatuksi joutunut ei pysty yleensä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun. Kiusaaminen on usein ryhmäilmiö ja siihen liittyy aseman tavoittelua ryhmässä toista alistaen.

Kiusaamisella tarkoitetaan tahallista, toistuvaa ja pitkäkestoista toimintaa. Jo yksikin teko voi olla toiselle vahingollinen ja aiheuttaa pelkoa kiusatuksi tulemisesta. Tämän vuoksi jokaiseen kiusaamis tekoon on puututtava välittömästi.

Kouluissa lasten, nuorten ja yhteisön turvallisuus on koko henkilöstön vastuulla. Oppimisyhteisöjen toimintakulttuurin ja johtamisen pitää edistää turvallisuutta ja hyvinvointia, sekä kehittää yhteisöllisyyttä.

Opettaja vastaa kunkin lapsi-, oppilas- ja opiskelijaryhmän turvallisuudesta ja hyvinvoinnista opettaessaan ryhmää ja siirryttäessä oppimisympäristöstä toiseen.

Rehtori vastaa työpäivän turvallisuudesta ja hyvinvoinnista yhdessä opettajien ja muun henkilöstön kanssa. Rehtori sekä koulutuksen järjestäjä vastaavat oppimisyhteisössä tai -ympäristössä suunnitelmallisesta kiusaamisen ehkäisystä, kiusaamistilanteisiin puuttumisesta ja niiden seurannasta.

Jos kiusaamista ilmenee, tai sitä epäillään tapahtuneen oppimisympäristössä, -yhteisössä tai koulumatkalla, on opettajalla ja/ tai rehtorilla velvollisuus ilmoittaa siitä kiusaamisen kohteen ja kiusaamisen tekijän huoltajille. Ilmoitusvelvollisuus koskee kiusaamisen kohteena olevaa oppilasta ja epäiltyä tekijää.

Raision perusopetus on mukana KiVa Koulu -ohjelmassa (vrt. luku 2.6. Opiskeluympäristöjen turvallisuus), jolla kiusaamista, syrjintää, häirintää ja väkivallantekoja pyritään ehkäisemään jo ennalta.

Esi- ja perusopetuksessa kiusaamis-, syrjintä ja väkivaltatilanteisiin liittyviä tapahtumia selvitetään mm. MiniVerso- ja VERSO-sovittelua apuna käyttäen, restoratiivisin menetelmin. Vaisaaren yläkoulussa on vakiintunut KiPa-käytäntö, jossa Kiusaamatta Paras -ryhmä selvittelee kiusaamiseen, syrjintään, häirintään tai väkivaltaan johtaneita tapahtumia.

5.2. Syrjintä

Syrjinnällä tarkoitetaan jonkun opiskelijan kohtelemista huonommin kuin toisia jonkin henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella. Jokaisella ihmisellä on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun ja syrjintä kielletään mm. tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslaissa, rikoslaissa sekä kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa.

Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen, tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä voi olla välitöntä tai välillistä.

Tasa-arvolaisissa syrjintäperusteet ovat suku-puoli, sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu. Kummassakin laissa kielletään myös häirintä näillä perusteilla.

Raision oppilaitoksissa on Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat, jotka päivitetään joka 3. vuosi. Näihin on kirjattu selvitys oppilaitoksen tasa-arvo tilanteesta, tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi sekä arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden tuloksista.

Näissä suunnitelmissa pyritään huomioimaan opetuksen järjestäminen, oppimiserot ja opintasuoritusten arviointi tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta syrjintää ehkäisten.

5.3. Häirintä

Häirinnäksi määritellään tilanne, jossa luodaan esimerkiksi seksuaaliseen suuntautumiseen, alkuperään, vammaisuuteen tai muuhun tasa-arvo- tai yhdenvertaisuuslaissa säädettyyn syrjintäperusteeseen liittyvä toista henkilöä halventava, nöyryyttävä, uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

Häirintä voi ilmetä asiattomana vihjailuna ja loukkaavana käytöksenä sanoin tai teoin. Häirintää voi olla kirjoitettujen ja puhuttujen sanojen ja ilmaisujen lisäksi ihmisarvoa loukkaavan materiaalin esittäminen verkossa tai sosiaalisessa mediassa. Vähemmistöön kuulumisen lisää häirinnän riskiä merkittävästi.

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta, fyysistä tai muuta seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Seksuaalinen väkivalta loukkaa aina henkilön koskemattomuutta tai itsemääräämisoikeutta.

Raision oppilaitosten Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus suunnitelmissa on kiinnitetty huomiota syrjinnän ohella seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Sukupuoleen kohdistuvaa erilaista häirintää, kuten kiusaamista ja syrjintääkin tapahtuu usein verkko-ympäristössä, jolloin asian selvittelyssä oppilaitosten digitutoreilla on keskeinen rooli. Näissä tapauksissa usein tarvitaan moniammatillista yhteistyötä ja tarvittaessa ankkuritoiminnan apua. Kyseeseen voi tulla myös lastensuojelu- tai

rikosilmoituksen tekeminen.

5.4. Väkivalta

Väkivalta voidaan määritellä vallan, kontrollin tai fyysisen voiman tahalliseksi käytöksi tai sillä uhkaamiseksi siten, että se kohdistuu toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään ja johtaa vamman syntymiseen, kehityksen häiriintymiseen, perustarpeiden tyydyttämättä jättämiseen tai kuolemaan.

Väkivallanteot voivat olla fyysisiä, psyykkisiä tai seksuaalisia.

Fyysinen väkivalta voi olla tönimistä, repimistä, ravistelua, raapimista, lyömistä, potkimista, tukistamista, kuristamista tai ampuma- tai teräaseen käyttöä.

Henkinen väkivalta on esimerkiksi alistamista, arvostelua, nimittelyä, halveksumista, kontrollointia, eristämistä, tavaroiden hajottamista tai jollakin näistä uhkailua. Myös fyysisellä väkivallalla uhkailu on henkistä väkivaltaa.

Seksuaalista väkivaltaa on mm. pakottaminen seksuaaliseen tekoon, seksuaalisen materiaalin katsomiseen tai seksiin, alle 18-vuotiaan seksuaalinen hyväksikäyttö ja alle 16-vuotiaan houkuttelu seksuaalisiin tekoihin, seksuaalipalvelun ostaminen alle 18-vuotiaalta, raiskaus, kunniaväkivalta ja sukuelinten silpominen. Seksuaalinen väkivalta loukkaa henkilön koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta.

Kunniaan liittyvä väkivalta on sitä, että perheen tai suvun kunnian suojelemiseksi tai palauttamiseksi käytetään väkivaltaa tai uhkaillaan sillä, jos perheenjäsen ei noudata oman yhteisön seksuaalisen ja sosiaalisen käyttäytymisen sääntöjä. Kunniaan liittyvä väkivalta on usein sukupuolittunutta ja tyttöihin ja naisiin kohdistuvaa. Fyysistä tai henkistä koskemattomuutta tai itsemääräämisoikeutta rikotaan esimerkiksi tiukalla rajoittamisella (määräämällä esimerkiksi, miten henkilö saa pukeutua tai kenen kanssa hän saa olla). Kunniaan liittyvä väkivalta voi ilmetä myös pahoinpitelynä, tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisena tai avioliittoon pakottamisena.

Väkivallanteoista useimmat ovat Suomen lainsäädännön mukaan rangaistavia tekoja.

Kun väkivaltaa ilmenee tai sitä epäillään tapahtuneen oppimisympäristössä tai koulumatkalla, on perusopetuksen opettajalla tai rehtorilla velvollisuus ilmoittaa siitä asianomaisten huoltajille.

Opetushenkilöstöllä on velvollisuus opiskelijan (alle 18-vuotiaan) edun sitä vaatiessa tehdä ilmoitus sosiaalihuoltoon lapsesta tai hänen läheisistään. Velvollisuus tehdä ilmoitus sekä lastensuojeluun että poliisille on silloin, kun on syytä epäillä lapseen kohdistuvaa seksuaalirikosta tai henkeen tai terveyteen kohdistuvaa rikosta.

Väkivallanteoja pyritään ehkäisemään opetus- ja valistustyöllä sekä suunnitelmallisella työllä väkivallatilanteiden ehkäisemiseksi ja puuttumiseksi oppilaitostasoilla. Tässä selvitystyössä oppilaitosten moniammatilliset henkilöt tekevät yhteistyötä opiskeluhuollon ammattilaisten kanssa tehtävänänsä kasvattaa opiskelijoita tunne-elämän säätelytaidoissa ja vuorovaikutustaidoissa.

Oppilaitoksissa käytetään vain säännösten sallimia rangaistuksia, joita ovat siivousvelvoite, kasvatustalkoita, jälki-istunto, opetusta häiritsevän oppilaan poistaminen luokasta jäljellä olevan oppitunnin ajaksi, oppilaan opetukseen osallistumisen

epääminen eli oppilaan poistaminen koulusta loppupäivän ajaksi, oppilaan määrääminen tekemään kotitehtäviään koulupäivän jälkeen enintään yhden tunnin ajaksi, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen.

Oppilaitoksissa koulupäivän aikana tapahtuneet väkivallanteot dokumentoidaan ja niistä tiedotetaan aina huoltajille. Tarvittaessa opiskelija toimitetaan saamaan ensiapua kouluterveydenhuollosta, hänet lähetetään julkisiin terveydenhuoltopalveluihin tai paikalle kutsutaan ensihoitoyksikkö.

Raisiossa koko opetushenkilöstö saa **Mapa-koulutusta** haasteellisen käytöksen ennaltaehkäisyyn ja hallintaan. Tämä koulutus sisältää tutkimuksiin perustuvia fyysisen rajoittamisen menetelmiä. Koulutus on aloitettu syksyllä 2022 ja se jatkuu edelleen.

Väkivallan ehkäisemiseksi ja väkivaltaa ehkäisevien toimintatapojen kehittämiseksi yhteistyössä moniammatillisten toimijoiden kanssa perusopetuksessa aloittaa syksyllä 2023 kaksi tehtäviin nimettyä ankkuriopettajaa jengiytymisen estämiseen kohdennetulla hankerahoituksella.

5.5. Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa

Opetussuunnitelman perusteissa määrätään oppilaitosten suunniteltavaksi toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Tätä osuutta kutsutaan usein kriisisuunnitelmaksi, jolla varaudutaan koko yhteisöä tai sen jäseniä koskettaviin äkillisiin kriiseihin ja traumaattisiin tilanteisiin.

Koulutuksen järjestäjä vastaa paikallisen opetussuunnitelman laatimisesta ja siinä olevan opetustoimen opiskelijahuoltoa koskevan suunnitelman laatimisesta. Kriisisuunnitelman keskeiset periaatteet ja tavoitteet on määritelty osana opetussuunnitelmaa.

Kriisisuunnitelma ohjaa toimintaa ja psykososiaalista tukea ja jälkihoitoa erilaisissa äkillisissä kriiseissä sekä psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestämistä myös pelastautumista vaatineiden tilanteiden jälkeen. Se laaditaan yhteistyössä opiskelijahuollon palveluista vastaavien kanssa.

Suunnitelman laatimisessa tehdään yhteistyötä myös pelastustoimen ja poliisin kanssa sekä muiden kunnassa kriisitoiminnasta vastaavien tahojen kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen
- yhteistyö ja keskinäinen työn- ja vastuunjako kriisitilanteisiin varauduttaessa sekä kriisitilanteissa
- pelastussuunnitelman, koulun järjestyssääntöjen ja muiden turvallisuusohjeiden yhteensovittaminen
- toimintaohjeet erilaisissa äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen, sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen sekä koulujen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet äkillisissä kriiseissä
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen

- kriisisuunnitelmasta tiedottaminen, siihen perehdyttäminen ja toimintavalmiuksien harjoittelu
- kriisisuunnitelman päivitys ja arviointi

Raisiossa opetustoimen eri yksiköt ovat laatineet omat oppilaitoskohtaiset kriisi-, pelastus- ja/tai turvallisuussuunnitelmansa, joiden päivityksestä he vastaavat itse. Oppilaitoksissa voi olla käytössä myös kriisikortit, jotka ohjaavat toimintaa käytännön toimissa oppilaitostasolla.

Oppilaitoksissa toimii myös omia kriisityöryhmiä, jotka toimivat arjessa koulu- tai opetusyksikkötasolla koordinaattoreina ja kriisitilanteiden selvittelyssä, toiminnan järjestämisessä ja jälkihoidon varmistamisessa.

Oppilaitosten nimetyt turvallisuusvastaavat tekevät kiinteää yhteistyötä kriisityöryhmissä yhdessä opiskeluhoollon ja muiden moniammatillisten toimijoiden kanssa. Turvallisuusvastaavan tehtävänä on myös ennaltaehkäistä uhka- ja vaaratilanteita ja varautua niihin järjestämällä oppilaitoksissa määräajoin turvakävelyjä sekä poistumis- ja sisäänsuojautumisharjoituksia. Oppilaitosten kameravalvonta-seulonasta saattavat vastata rehtorien ohella myös oppilaitosten turvallisuusvastaavat.

Oppilaitosten pelastus- ja turvallisuus suunnitelmissa on määritelty myös toiminta- ja tiedottamisvastuut kriisitilanteissa, sekä varajärjestelmät.

Kuntatasolla VarHa järjestää terveydenhuolto- ja sosiaalihuoltolain mukaisesti akuuttia kriisiapua kaikille sen alueella asuville kuntalaisille. Kriisitilanteissa voidaan ottaa yhteyttä VarHan Raisiossa päivystävään kriisipuhelimeen tai jos tieto kriisitilanteesta on tullut toisen henkilön kautta, kriisipuhelimesta voidaan ottaa tällöin suoraan asiakkaaseen yhteyttä.

Kriisitilanteiden jälkeisessä toiminnassa kaupunki tarjoaa apua myös tapahtuman jälkipuintiin (debriefing). Tällä pyritään ehkäisemään kriisien aiheuttamia jälkireaktioita ja tarjotaan keskusteluapua siihen koulutettujen henkilöiden kanssa.